

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Ryński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Cesarz

SSN Przemysław Kalinowski

w sprawie **A. J. W.**

skazanego z art. 148 § 1 k.k. i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 14 października 2016 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 1 sierpnia 2012 r., sygn. akt II AKa (...), utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w R. z dnia 15 lipca 2011 r., sygn. akt II K (...),

na podstawie art. 544 § 3 k.p.k., art. 639 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

1. oddalić wniosek;

2. zwolnić skazanego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania wznowieniowego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 lipca 2011 r., sygn. akt II K (...), Sąd Okręgowy w R. uznał oskarżonego A. J. W. za winnego tego, że działając wspólnie i w porozumieniu z M. J. F. w nocy z 11 na 12 czerwca 2009 r. w P. w województwie [...] chcąc pozbawić życia P. G. wrzucili go nieprzytomnego do zbiornika wodnego powodując jego śmierć przez utonięcie, przy czym stan nieprzytomności P. G. spowodował A. W. uprzednio przewracając go na ziemię i następnie kopiąc po całym ciele, w wyniku czego P. G. doznał ukruszenia powierzchni siecznej zębów

pierwszych górnych, rany nosa i przedśionka jamy ustnej ze złamaniem części chrzęstnej nosa oraz wielodłamowym złamaniem kolca nosowego przedniego szczęki, tj. przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. i za to na podstawie powołanego przepisu skazał go na karę 25 lat pozbawienia wolności.

Nadto uznał A. W. za winnego tego, że dat bliżej nieustalonych w okresie od 20 czerwca 2009 r. do połowy sierpnia 2009 roku w P., woj. [...], działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w krótkich odstępach czasu, trzykrotnie groził pobiciem K. Z. , w celu zastraszenia go i zapobieżenia w ten sposób składaniu przez tego świadka zeznań obciążających A. W., a dotyczących okoliczności śmierci P. G. w śledztwie Ds. (...) Prokuratury Rejonowej w P. , tj. przestępstwa z art. 245 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i na podstawie tych przepisów wymierzył mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Poza tym uznał A. W. za winnego tego, że w nocy z 27 na 28 marca 2009 r. w P., woj. (...) w barze „K.”, zabrał w celu przywłaszczenia pieniądze w kwocie 1500 zł i papierosy o wartości 100 zł na szkodę W. W., tj. popełnienia przestępstwa z art. 278 § 1 k.k. i za to na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności;

Na podstawie art. 85 k.k. w zw. z art. 88 k.k. orzekł w stosunku do A. W. karę łączną 25 lat pozbawienia wolności;

Tym samym wyrokiem skazano także oskarżonych M. F., J. W. i A. P. P..

Po rozpoznaniu apelacji przez obrońców oskarżonych A. W. i M. F. Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 1 sierpnia 2012 r., sygn. akt II AKa (...), utrzymał wyrok w zaskarżonej części w mocy uznając apelacje obrońców oskarżonych za oczywiście bezzasadne.

W sprawie niniejszej obrońcy skazanych A. W. i M. F. wywiedli również kasacje, po rozpoznaniu których Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 18 lipca 2013 r. w sprawie III KK 38/13 oddalił je jako oczywiście bezzasadne

W dniu 7 lipca 2016 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy skazanego A. W. o wznowienie postępowania, ze względu na ujawnienie nagrania cyklicznego programu telewizyjnego „E.” poświęconego sprawie niniejszej, a w szczególności zamieszczonego w nim krótkiego wywiadu z J.W., w trakcie którego, zdaniem wnioskodawczyni, skazana ujawniła nowy fakt, nieznaný przedtem

Sądom orzekającym w tej sprawie. W wywiadzie tym podała, że w czasie przesłuchań, które prokurator przeprowadził w postępowaniu przygotowawczym złożyła niezgodne z prawdą wyjaśnienia obciążające A. W. udziałem w zabójstwie P.G., wskutek uprzedniego zmuszenia jej do takiego postąpienia przez funkcjonariuszy policji, jednocześnie ujawniła dane policjantów, którzy wówczas zmusili ją do złożenia tego rodzaju depozycji.

W konsekwencji powołując się na przepis art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. w zw. z art. 542 § 1 k.p.k. obrońca skazanego zaproponowała jako nowy dowód uzupełniające zeznania J. W., która miałaby zostać przesłuchana na okoliczności, ujawnione we wskazanym wyżej wywiadzie telewizyjnym udzielonym dziennikarzowi P. K., oraz sprecyzowałaby dane policjantów, którzy zmusili ją do niezgodnego z prawdą pomówienia A.W. Natomiast w dalszej kolejności sugerowała przesłuchanie wskazanych przez J. W. funkcjonariuszy policji.

Zdaniem autorki wniosku przeprowadzenie tych dowodów mogłoby doprowadzić do wznowienia postępowania i uniewinnienia skazanego A. W. w postępowaniu ponownym od popełnienia przypisanej mu zbrodni zabójstwa P. G.. We wniosku tym podniesiono również szereg argumentów, które wprost odnoszą się do już istniejącego materiału dowodowego i kwestionują jego ocenę dokonaną przez Sądy obu instancji. Obrońca dostrzegła, że podstawą dowodową dokonanych ustaleń faktycznych były przede wszystkim zmienne depozycje J. W. i M. F.. W tym kontekście kwestionowała ocenę tych dowodów, a nadto opinii psychologicznej dotyczącej J. W.. Podawała również w wątpliwość fakt obecności tej oskarżonej w krytycznym czasie nad zalewem usytuowanym poblizu ul. T. w P., zasadności wniosków, jakie Sądy obu instancji wyprowadziły z analizy logowania się jej telefonu komórkowego do określonych stacji przekaźnikowych, treści sms-ów wysyłanych z tego telefonu w dniach 11 i 12 czerwca 2009 r., czy też z faktu braku widocznych obrażeń ciała denata, poza stwierdzonymi na twarzy, jak też akcentowała rozbieżność pomiędzy miejscem ujawnienia zwłok pokrzywdzonego, a miejscem wrzucenia pokrzywdzonego do wody wskazanym przez M. F.. Nadto we wniosku przedstawiła alternatywną wersję powstania obrażeń twarzy pokrzywdzonego w kontekście faktu jego utonięcia, w stosunku od tej, jaką przyjęły Sądy obu instancji.

Konkludując wnioskodawczyni postulowała o wznowienie postępowania, uchylenie wyroków objętych przedmiotowym wnioskiem i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w R..

W pisemnej odpowiedzi na przedmiotowy wniosek, prokurator Prokuratury Krajowej, wniósł o oddalenie wniosku, zaś obrońca w kolejnym piśmie podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego A.W. o wznowienie postępowania na uwzględnienie nie zasługuje.

Na wstępie, niejako tytułem przypomnienia, podnieść należy, że instytucja wznowienia postępowania ma charakter wyjątkowy, a jej ściśle unormowanie w zakresie warunków formalnych i jego podstaw, nie pozwala na rozszerzającą wykładnię określających ją przepisów. W związku z tym postępowanie karne podlega wznowieniu nie w razie zgłoszenia jakichkolwiek wątpliwości co do trafności zapadłego rozstrzygnięcia, ale tylko wtedy gdy „nowe fakty lub dowody” podważają w sposób wiarygodny prawdziwość dokonanych istotnych ustaleń faktycznych, to jest w sytuacji, gdy zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że po wznowieniu postępowania zapadnie orzeczenie odmienne od orzeczenia poprzedniego.

Wyrok prawomocny ma bowiem w swym założeniu charakter rozstrzygnięcia trwałego, któremu przysługuje cecha domniemania prawdziwości przyjętych w nim ustaleń faktycznych. Wzruszenie tego domniemania, a co za tym idzie i prawomocnego wyroku w drodze wznowienia postępowania, może nastąpić tylko w ściśle określonych ustawą warunkach. Przedmiotem rozstrzygnięcia w postępowaniu o wznowienie jest kwestia istnienia podstaw do wznowienia, a nie analizowana po raz kolejny kwestia odpowiedzialności karnej osoby skazanej, której dotyczy prawomocne orzeczenie kończące postępowanie sądowe. Postępowanie wznowieniowe nie może zatem prowadzić do ponownego badania prawidłowości oceny materiału dowodowego dokonanego przez Sądy orzekające w postępowaniu jurysdykcyjnym (zob. też postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 28.06.2002 r., II KO 26/01, LEX nr 54422), ani tym bardziej do badania procesowej prawidłowości poczynionych ustaleń faktycznych.

Należy podkreślić, a o czym wydaje się zapominać autorka wniosku, że w sprawie o wznowienie nie dokonuje się na nowo oceny zasadności orzeczenia kończącego postępowanie w zakresie odpowiedzialności karnej skazanego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 kwietnia 1996 r., V KO 2/96, OSNKW 1996, z. 1-2, poz. 47; z dnia 7 września 2001 r., III KO 13/01, OSNKW 2001, z. 11-12, poz. 96; z dnia 21 maja 2008 r., V KO 30/08, R-OSNKW 2008, poz. 1138; z dnia 20 października 2010 r., IV KO 38/10, R-OSNKW 2010, poz. 2006; z dnia 5 października 2011 r., II KO 6/11, LEX nr 960527; z dnia 5 grudnia 2013 r., V KO 71/13, LEX nr 1400598; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 14 stycznia 2008 r., II AKo 289/07, KZS 2008, z. 4, poz. 53).

Wzruszenie prawomocnego wyroku w drodze wznowienia postępowania na podstawie przesłanki z art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. może nastąpić tylko wtedy, gdy ujawnią się po jego wydaniu takie nowe dowody, które mogą w sposób wiarygodny podważyć prawdziwość przyjętych w nim ustaleń faktycznych.

Nie sposób przyjąć, że samo zgłoszenie faktów i dowodów oznacza automatyczną konieczność wznowienia postępowania. Wskazane we wniosku fakty i dowody, także w zakresie ich nowości, podlegają ocenie sądu, która powinna być dokonana w ścisłym powiązaniu z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Zatem, rozpoznanie wniosku o wznowienie opartego na powołanej wyżej podstawie ogranicza się wyłącznie do badania, czy rzeczywiście po uprawomocnieniu się wyroku skazującego ujawniły się nowe fakty lub dowody, które wskazują na oczywistą (graniczącą z pewnością) lub co najmniej wysoce prawdopodobną błędność wyroku objętego wnioskiem.

Odnosząc te uwagi do realiów sprawy niniejszej nie można uznać, że proponowany we wniosku dowód z zeznań J. W. jest dowodem nowym w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. Należy podkreślić, że przytoczona we wniosku wypowiedź J. W. pochodząca z zapisu video, a udzielona dla potrzeb programu telewizyjnego nagranych w ramach cyklu „E.”, dotyczącego sprawy A. W., nie ujawniła żadnych okoliczności w kontekście przyjętej podstawy wznowieniowej, które miałyby cechy nowości i wskazywały na prawdopodobieństwo wadliwości wydanego wyroku. Pojawiające się w programie telewizyjnym wypowiedzi J. W. na temat przebiegu postępowania w sprawie A. W. nie mają charakteru

kategorycznego, ani w zakresie wpływu funkcjonariuszy policji na treść jej depozycji śledczych, ani tożsamości tych osób. J. W. odpowiadając na pytania dziennikarza podała „... Nie wiem, może to wymyśliłam, bo mnie policja straszyła, bo mam bujną wyobraźnię ale nie wiem jak to się wszystko skomplikowało... Jak mnie straszili to ja straszne głupoty mówiłam..” Jednocześnie z dostarczonego zapisu video trudno odtworzyć personalia policjantów, którzy mieli bezprawnie wpływać na relacje śledcze oskarżonej (dowód: nagranie w przedziale od minuty 10:27 do minuty 10:33).

Rację ma prokurator w odpowiedzi na wniosek, że wskazana wypowiedź J.W. sugerująca wywieranie niedozwolonego wpływu przez funkcjonariuszy policji na jej wyjaśnienia złożone w postępowaniu przygotowawczym nie stanowi nowej okoliczności, skoro fakt ten ujawniła już przed Sądem Okręgowym w R. na rozprawie w dniu 1 czerwca 2010 r. w trakcie której wyjaśniła „...Po prostu policja mnie straszyła i podpowiadała mi i gadałam głupoty... Wyjaśniałam u prokuratora inaczej bo nie wiedziałam co powiedzieć ... Powiedziałam prokuratorowi, że byłam nad zalewem, bo policjanci w czasie przesłuchania mnie straszili, nie mogłam „odkręcić” tego co powiedziałam... ” (k.1178v – 1179).

Zatem, twierdzenia J. W. z programu telewizyjnego nie ujawniały nowych faktów oraz nie uzasadniały ponownego jej przesłuchania w niniejszym postępowaniu na wskazane przez nią w nagraniu okoliczności, skoro były one już przedmiotem uwagi obu Sądów orzekających w tej sprawie, które przy rekonstrukcji stanu faktycznego oparły się na relacjach śledczych J. W. złożonych w dniach 28 sierpnia 2009 r. i 4 grudnia 2009 r., odmawiając wiarygodności tym wyjaśnieniom oskarżonej złożonym na rozprawie w których twierdziła ona, że pojawienie się w jej wcześniejszych wyjaśnieniach niezgodnego z prawdą pomówienie A. W. o udział w zabójstwie P. G., było następstwem zastraszania jej przez funkcjonariuszy policji (s. 7 – 8 uzasadnienia SO, s. 13- 15 uzasadnienia SA). Należy podkreślić, że ocena wyjaśnień J. W., w części w której przyznała, iż była obecna na miejscu zdarzenia w czasie zajścia i widziała jego przebieg, została dokonana przez Sądy obu instancji także w kontekście innych dowodów zgromadzonych w sprawie, a w szczególności opinii biegłego psychologa Z. G. i zeznań świadka Z. G..

W tej sytuacji ponowne przesłuchiwanie J.W. w postępowaniu wznowieniowym, na okoliczność, którzy policjanci wpływali na jej wyjaśnienia złożone w tej sprawie w postępowaniu przygotowawczym, nie byłoby celowe w kontekście oceny zasadności wskazanej we wniosku podstawy wznowieniowej, skoro Sądy obu instancji zakwestionowały prawdziwość jej wyjaśnień, co do samego faktu, że takie bezprawne działania były podejmowane.

Natomiast pozostałe argumenty podniesione przedmiotowym wniosku nie mieszczą się w żadnej z podstaw wznowieniowych przewidzianych w art. 540 k.p.k. Pozwalają one jednak twierdzić, że obrońca traktuje instytucję wznowienia postępowania tak samo jak zwykły środek odwoławczy, skoro we wniosku o wznowienie postępowania kwestionuje poczynione przez Sądy obu instancji ustalenia faktyczne oraz ocenę zgromadzonych w sprawie dowodów dla wykazania wadliwości zapadłych w tej sprawie orzeczeń, a nie zasadności powołanej we wniosku podstawy wznowieniowej. Z tych względów wszystkie te rozważania nie mają znaczenia w postępowaniu wznowieniowym, zaś poruszana w nich problematyka była przedmiotem wnikliwej uwagi Sądów rozstrzygających w tej sprawie o odpowiedzialności karnej oskarżonego A. W.

Reasumując podnieść należy, że brak jest podstaw do uznania, aby prawomocne wyroki objęte wnioskiem obrońcy skazanego A. W. dotknięte były wadą uzasadniającą wznowienie postępowania w oparciu o podstawę określoną w art. 540 § 1 pkt 2 lit a k.p.k.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy nie znajdując podstaw do wznowienia postępowania orzekł, jak w postanowieniu, zwalniając skazanego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania wznowieniowego, wobec uznania, że ich uiszczenie byłoby dla zobowiązanego zbyt uciążliwe z uwagi na jego sytuację majątkową wykazaną w dołączonym do wniosku oświadczeniu (k. 11 – 12) w zestawieniu z faktem, że odbywa on długoterminową karę pozbawienia wolności.